THE KENYA NATIONAL EXAMINATION AND ASSESSMENT PREDICTION

Jina Ya Mtahiniwa		**Nambari Ya Mtihani**	
Jina Ya Shule		**Namba Ya Shule**	
Saini Ya Mtahiniwa		**Tarehe**	

SERIES

KENYA JUNIOR SCHOOL EDUCATION ASSESSMENT

-KISWAHILI-

902/2 KISWAHILI (*Insha na Utangulizi wa Fasihi*)

Karatasi ya 2

MUHULA 2 END-TERM 2025

Muda: Saa 1 Dakika 45

MAAGIZO KWA WATAHINIWA

1. Andika jina lako na nambari yako ya mtihani kwenye nafasi uliyoachiwa hapo juu.
2. Andika jina na nambari ya shule yako kwenye nafasi uliyoachiwa hapo juu.
3. Tia sahihi kwenye nafasi uliyoachiwa hapo juu.
4. Andika tarehe ya mtihani ipasavyo.
5. Karatasi hii ina sehemu mbili; A na B.
6. Jibu maswali yote.
7. Andika majibu yote kwa nafasi ulizoachiwa katika kijitabu hiki.
8. Majibu yote ni lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.

Kwa Matumizi ya Mtahini Pekee

SEHEMU	**ZOEZI**	**Swali**	**Alama ya upeo**	**Alama ya mtahiniwa**
A	Zoezi I	1	15	
B	Zoezi II	2	10	
	Zoezi III	3	10	
	Zoezi IV	4	10	
	Zoezi V	5	5	
JUMLA			**50**	

Kijitabu hiki kina kurasa 9 zilizopigwa chapa.

Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

© 2025 The Kenya National Examination and Assessment Prediction Series

Geuza ukurasa

SEHEMU A (Alama 15)

ZOEZI I: INSHA

Maagizo

i. Inapendekezwa uchukue muda wa dakika 40 katika zoezi hili.

ii. Andika insha yenye maneno kati ya 300 - 350 katika nafasi uliyoachiwa.

1. Jadili umuhimu wa teknolojia katika maisha ya vijana leo.

SEHEMU B (Alama 35)

ZOEZI II: FASIHI SIMULIZI (Alama 10)

2. Soma hadithi ifuatayo kisha ujibu maswali.

Hapo zamani za kale palikuwa na mwanamke mmoja mwerevu sana aliyeitwa Nanjala. Nanjala aliishi katika kijiji kilichoandama ukame wa muda mrefu. Shida ya maji ilikuwa kubwa, na watu walisafiri umbali mrefu kutafuta maji kidogo ya kunywa na matumizi mengine ya nyumbani. Mfalme wa kijiji, Mfalme Baridi, alikuwa mchoyo na hakujali shida za watu wake. Alikuwa na kisima kirefu kilichokuwa kimejaa maji safi, lakini alikizuia watu wengine wasichote.

Nanjala aliumia sana kuona wanawake wenzake na watoto wakiteseka. Aliamua kutafuta njia ya kupata maji kutoka kwa Mfalme Baridi kwa ajili ya kijiji chote. Alimwendea Mfalme na kumwambia, "Mfalme wetu mkuu, nimesikia kuwa wewe ni mkarimu sana na unawajali watu wako. Watu wako wanateseka kwa kiu, je, kuna chochote tunaweza kufanya kupata maji kutoka kisima chako?"

Mfalme Baridi, ambaye alipenda kusifiwa, alitabasamu na kusema, "Nanjala, wewe ni mwanamke jasiri kuweza kunijia na swali hilo. Ndio, ninaweza kuwagawia maji, lakini kwa sharti moja. Mtu yeyote anayechota maji kutoka kisima changu lazima aniachie zawadi yenye thamani kubwa."

Nanjala alirudi kwa wanakijiji na kuwaeleza sharti la Mfalme. Watu walihuzunika, hawakuwa na vitu vya thamani vya kumpa Mfalme. Lakini Nanjala hakuwa amekata tamaa. Aliwaza sana kisha akapata wazo. Alirudi kwa Mfalme na kumwambia, "Mfalme, sisi hatuna mali nyingi, lakini tumekubali sharti lako. Kila mtu atakayechota maji atakupa zawadi."

Mfalme alifurahi sana na kuwaruhusu wanakijiji kuchota maji. Watu walijitokeza na vyombo vyao kuchota maji. Kila mtu alipomaliza kuchota, alimwachia Mfalme zawadi ya "asante" ya dhati kutoka moyoni. Wengine walimwambia "Asante Mfalme," wengine "Shukran sana," wengine "Mungu akubariki," na wengine maneno mengine ya shukrani. Mfalme Baridi alikasirika sana! Alitarajia dhahabu, fedha au mifugo, sio maneno! Alimwita Nanjala kwa hasira na kumwambia, "Umenidanganya! Hizi si zawadi za thamani!"

Nanjala alijibu kwa utulivu, "Mfalme, ulisema zawadi yenye thamani *kubwa*. Je, kuna kitu kingine chenye thamani kubwa zaidi ya shukrani za dhati kutoka kwa moyo wa mwanadamu mwenye shida? Mali hupotea, lakini shukrani huishi milele na huleta baraka." Mfalme Baridi alibaki kimya, akitafakari maneno ya Nanjala. Aliona ukweli ndani yake na akahisi aibu kwa uchoyo wake. Tangu siku hiyo, alibadilika na kuwa mfalme mkarimu na mwenye kujali watu wake.

(a) Bainisha kipera cha hadithi hii na utoe sababu moja kutokana na dondoo. (Alama 2)

____

____

(b) Eleza sifa mbili za Mfalme Baridi kabla ya kukutana na Nanjala. (Alama 2)

____

____

____

(c) Eleza mbinu mbili za lugha zilizotumiwa katika hadithi hii. (Alama 2)

____

____

____

(d) Hadithi hii inatupa mafunzo gani? Eleza mafunzo mawili. (Alama 2)

____

____

____

(e) Bainisha jukumu moja la fasihi simulizi linalojitokeza katika hadithi hii. (Alama 1)

____

____

(f) Taja tabia moja ya Nanjala inayostahili kuigwa. (Alama 1)

____

____

ZOEZI III: NOVELA (Alama 10)

3. Soma sehemu ifuatayo ya novela kisha ujibu maswali.

Mzee Juma alikaa kwenye kiti chake cha mkeka, akitazama jua lilivyokuwa likizama nyuma ya milima ya mbali. Hewa ilikuwa imetulia, ikiwa imebeba harufu ya udongo wa mvua na mimea ya porini. Kijiji cha Mwangaza kilikuwa kimelala kimya, ukimya uliovurugwa tu na milio ya wadudu na sauti za mbali za watoto wakicheza. Lakini ndani ya moyo wake, Mzee Juma alihisi mtafaruku. Ulimwengu ulikuwa unabadilika haraka, na alihisi kama alikuwa ameachwa nyuma. Vijana hawakuheshimu tena mila na desturi za mababu zao. Walikuwa wakifuata njia ngeni, njia za mji ambazo zilikuwa zimejaa tamaa na upotovu.

Binti yake, Zawadi, alikuwa mfano dhahiri wa mabadiliko hayo. Alikuwa amemaliza masomo yake ya sekondari kwa alama nzuri, na badala ya kukaa kijijini na kusaidia katika shughuli za kilimo au kuolewa na kijana mwema wa kijijini kama ilivyotarajiwa, alisisitiza kwenda mjini kutafuta 'fursa'. Mzee Juma alijaribu kumsihi, kumueleza hatari za maisha ya mjini, lakini Zawadi alikuwa mkaidi. Macho yake yaling'aa kwa matumaini ya maisha bora, matumaini ambayo Mzee Juma alihisi hayakuwa na mizizi katika uhalisia wa maisha ya kijijini.

Wiki iliyopita, Zawadi alikuwa ametuma barua. Haikuwa barua ya kawaida. Badala ya kuandika kwa mkono kwenye karatasi, ilikuwa ni ujumbe mfupi kupitia simu ya mkononi ya jirani yao. Ujumbe ulisema yuko salama na anatafuta kazi. Lakini sauti yake kwenye simu ilikuwa na uchovu, na Mzee Juma alihisi kuna kitu hakikuwa sawa. Kila siku iliyopita iliongeza wasiwasi wake. Je, alikuwa amefanya kosa kumruhusu aende? Je, hekima ya wazee bado ilikuwa na nafasi katika ulimwengu huu mpya?

(a) Eleza aina mbili za mandhari zinazojitokeza katika dondoo hili. (Alama 2)

____

____

(b) Bainisha sifa mbili za Mzee Juma kama zinavyojitokeza katika dondoo hili. (Alama 2)

____

____

(c) Fafanua masuala mawili ya kijamii yaliyoshughulikiwa katika dondoo hili. (Alama 2)

____

____

(d) Eleza mbinu mbili za lugha zilizotumiwa na athari zake. (Alama 2)

___

___

(e) Taja na ueleze jinsi utamaduni unavyoathiri maamuzi katika dondoo hili. (Alama 2)

___

___

___

ZOEZI LA IV: TAMTHILIA (Alama 10)

4. Soma sehemu ifuatayo ya tamthilia kisha ujibu maswali.

SEHEMU YA 1 Onyesho la 2

(*Nyumbani kwa familia ya bwana tare. Kunguja jioni. Ruhusa, mwanafunzi wa kidato cha tatu, amekaa chumba cha mazungumzo, anakaa kwenye sofa akiangalia runinga huku akicheza simu ya mkononi. Dawa, mdogo wake ruhusa, anaingia akitokea jikoni akiwa amebeba jiki la maji na kitamba cha kufuta meza*.)

DAWA: (*Kwa sauti ya chini, yenye unyonge*) Kaka Ruhusa, naomba unisaidie kumaliza hizi kazi kabla Mama hajarudi. Nimechoka sana.

RUHUSA: (*Bila kumtazama, macho yakiwa runingani*) Nisaidie nini? Si nilikwambia wewe ndiye wa kike, kazi za nyumbani ni zako! Tafuta jiko.

DAWA: Lakini nina kazi nyingi za shule za kufanya. Tuna mtihani kesho. Na Mama alisema tusaidiane...
RUHUSA: (Akiongeza sauti ya runinga) Sikii chochote! Nimefunga shule, nataka kupumzika. Wewe endelea na mtihani wako.

DAWA: (Machoni mwa machozi) Haki kaka, usinifanyie hivi. Kila siku mimi ndiye nafanya kila kitu. Unacheza tu.

RUHUSA: (*Akigeuka kwa hasira*) Nilikuambia nini? Hivi ndivyo unanijibu mimi kaka yako mkubwa? Rudi jikoni kabla sijakukomesha! (Dawa anashusha kichwa, analia kimyakimya huku akitoka polepole, kuelekea jikoni tena. Ruhusa anarudi kuangalia runinga, akitabasamu kana kwamba hakuna kitu kilichotokea.)

(a) Bainisha aina ya tamthilia hii kwa kuzingatia dondoo hili. (Alama 1)

(b) Eleza sifa mbili za mhusika Ruhusa kama zinavyojitokeza katika dondoo. (Alama 2)

(c) Fafanua umuhimu wa maelezo ya jukwaa yaliyoandikwa kwa herufi za mlazo (italiki) katika dondoo hili. (Alama 2)

(d) Masuala gani ya kijamii yameshughulikiwa katika dondoo hili? Eleza mawili. (Alama 4)

(e) Nini kinaweza kumfanyikia Dawa baadaye kulingana na dondoo hili? (Alama 1)

ZOEZI V: USHAIRI (Alama 5)

5. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali

Dunia duara, wengi hawajui,

Wazunguka bara, na pia bahari,

Mabaya yara, na mema huwezi,

Matendo aghari, mwisho wajutia.

Wapanda miti, ya chuki uani,

Wadumaza kati, upendo moyoni,

Mabaya yaati, wakwepa mezani,

Matendo aghari, mwisho wajutia.

Wakubwa kwa wadogo, wote mnashuhudia,

Hata wale viongo, wanavyotudandia,

Tabia za mingo, mwisho wajutia.

Matendo aghari, mwisho wajutia.

(a) Eleza ujumbe mkuu wa shairi hili. (Alama 2)

____

____

____

____

(b) Bainisha mbinu mbili za lugha zilizotumiwa katika shairi hili. (Alama 2)

____

(c) Taja na ueleze aina moja ya urari wa sauti katika shairi hili. (Alama 1)

HUU NDIO UKURASA WA MWISHO ULIOPIGWA CHAPA.